

tydning i sammenhæng med landskabet som levested for vilde dyr og planter som økologisk spredningskorridor. Det forudsættes således, at der skal gennemføres en registrering af de fortidsmindetyper, der omhandles i bestemmelsen.

Bestemmelsens beskrivelse af beskyttelsens indhold er ikke fuldstændig parallel til beskyttelsen i stk. 1. Baggrunden herfor er, at de fortidsmindetyper, der er omhandlet i stk. 4, må forudses oftere at give anledning til, at der tillades foretaget ændringer, der berører fortidsmindet. Navnlig for så vidt angår stendiger og jorddiger må en tilpasning til landbrugets driftsformer forventes at give anledning til en række fravigelser fra beskyttelsen.

ad stk. 5

På grundlag af erfaringerne med den hidtidige lovgivning samt som konsekvens af, at de i stk. 2 omhandlede fortidsminder ikke er omfattet af beskyttelseslinjer efter § 50, har man fundet det hensigtsmæssigt udtrykkeligt at fastslå, at spørgsmålene om arten og omfanget af fortidsminderne og dermed spørgsmålene om, hvilke der kan henføres til de umiddelbart beskyttede, afgøres af Skov- og Naturstyrelsen. For de fortidsmindetyper, hvis beskyttelse afhænger af tinglysning (stk. 2 og 4), vil der i forbindelse med tinglysningen blive taget stilling til de spørgsmål, som stk. 5 omhandler.

For fortidsminder beliggende under terræn vil det til tider være vanskeligt at kende deres udstrækning, f.eks. når de strækker sig ind under eksisterende bebyggelse. I sådanne tilfælde vil man i overensstemmelse med eksisterende administrativ praksis fastlægge fortidsmindets afgrænsning til matrikelskellet.

For de fortidsminders vedkommende, der er umiddelbart beskyttet efter lovtæksten, kan der til tider være behov for, at deres karakter og udstrækning fastslås, således at der skabes klarhed over retstilstanden. Dette vil normalt finde sted i forbindelse med tinglysningen, som rutinemæssigt foretages også for de fortidsminder, der er umiddelbart beskyttet. I nogle tilfælde vil der kunne være behov for at præcisere ældre beskrivelser i allerede foretagne tinglysninger, hvor disse ikke klart beskriver de beskyttede fortidsminders udstrækning. Dette sker bl.a. i forbindelse med den nyregistrering af fortidsminderne, som Skov- og Naturstyrelsen har sat i gang.

ad stk. 6

Bestemmelsen svarer til den hidtil gældende § 52, idet man dog har tillagt den meddelelse til ejeren, der rutinemæssigt udsendes i god tid før tinglysning, den virkning, at beskyttelsen udløses, når meddelelsen er kommet ejeren i hænde. Meddelelsen om, at der vil

blive foretaget tinglysning om et fortidsmindes tilstedeværelse, tjener dels til orientering af ejeren, dels til at ejeren kan medvirke ved den nærmere beskrivelse af det beskyttede fortidsminde f.eks. ved at korrigere eventuelle fejl i beskrivelsen eller matr.nr. Meddelelsen bør derimod ikke kunne udnyttes til at fjerne fortidsmindet, inden beskyttelsen træder i kraft.

ad § 49

Bestemmelsen omhandler fortidsmindernes forhold til den landbrugs- og skovbrugsmæssige dyrkning m.v. Den fastlægger primært, hvad der allerede efter fast praksis er gældende, nemlig at der ikke må foretages dyrkning på fortidsminderne. Denne praksis har dog ikke været gennemført i forhold til alle fortidsmindetyper, idet dyrkning har været tilladt på enkelte voldsteder, værfter og lignende fortidsminder, som var under dyrkning, da fredningen af dem fandt sted. Med bestemmelsen skabes således hjemmelgrundlag for en praksis, der ud fra rimelighedsbetragtninger er blevet udøvet uden sikker hjemmel.

Navnlig for så vidt angår de fortidsminder, der har en betragtelig udstrækning, vil det kunne være rimeligt, at der fortsat tillades en begrænset dyrkning, når denne kan udføres uden at skade de væsentlige dele af fortidsmindet.

Bestemmelsen fastsætter på den anden side, at hovedreglen skal være, at fortidsminder skal henligge udyrket.

Ved den igangværende nyregistrering af de fredede fortidsminder er der konstateret beskadigelser på 15-20 pct. af fortidsminderne. En meget stor del af disse beskadigelser hidrører fra dyrkningen af de omkringliggende landbrugsarealer. Anvendelsen af meget store landbrugsmaskiner med begrænset manøvredegtighed er blevet almindelig, og de jordbearbejdningsredskaber, især plove, der anvendes i dag, muliggør pløjning af en eller flere furer uden for traktorens baghjul. Dette har givet anledning til afpløjning af højfoden på mange gravhøje, så de står tilbage med høje, lodrette kanter, hvor ingen vegetation kan fæste rod. Kanterne giver derved yderligere udskridning af højene.

Der er derfor behov for en dyrkningsfri zone omkring fortidsminderne.

For at få en ensartet regel for fortidsmindernes forhold til de omgivende arealer foreslås det at ophæve den særlige regel om forbud mod genplantning inden for 5 m fra højfoden i skove og plantager, der var bevokset før den 1. marts 1961. Forbudet, som der kan dispenseres fra af Fredningsnævnet, har vist sig vanskeligt at administrere og foreslås derfor afløst af den generelle 2 m zone.